چۆن لیبڕاڵەکان بونە لایەنگیری تیۆری پیلانگێڕی؟ -2- .. ن. جۆن گرەی- و. لە فارسیەوە مەحمود عەبدوڵڵا

بەشی دووەم

ئەو بەمتمانەییە بە زانیاری و هەواڵی گومڕاکەر،لە جەنگ عیراق دەستی پێکردو، بەقەیرانی دارایی جیهانی زیادیکرد، وبە دوبارەبونەوەی بەرودوا “پڕۆژەی ترس”لەجەنگی زانیاری سەبارەت بە ڕاپرسی دەرچونی بەریتانیا لە یەکێتی ئەوروپا گەیشتە لوتکە .

لە ئەوروپا پێشڕەوی بەردەوامی حیزبی پۆپۆلیستی ، لەوڵاتانی ئیتالیا و هەنگاریا ، کاردانەوەی بێ متمانەییە بە نوخبەی لیبڕاڵە .لەهەموو ئەم مەسەلانەدا ئەو نوخبەیە پشتگوێخران ،چونکە لە کۆتایهێنان بە قەیرانێک کەبە بۆچونی خەڵک دەستی خۆیانی تێدا بو ، بێ توانابون. گەیشتنی نیزامی مالی بەسنوری پاشەکشە کردنی تەواو ،کێشەی بەردەوامی کۆچ ،هەموو ئەمانە پێکەوە ،بونە هۆی نەمانی متمانە لەناو ڕەوتی لیبڕاڵەکاندا. هیچ دەستێوەردانێکی دەرەکی هێندەی ئەوڕووداوانە کاریگەری نەبو لەسەر بێمتمانەیی بە لیبڕاڵەکان و بەهێزبونی پۆپۆلیستەکان. وەلێ دەتوانین بڵێین زۆرینەی لیبڕاڵەکان پێیان وایە پاشەکشەو لاوازی ئەوسیستەمەسیاسیە دەستی دەرەکی لەپشت بو،کە بەباوەڕی خۆیان سیستەمێکی ئەبەدی بو.هیچ کەس ناتوانێ قەناعەتیان پێبکات، کە بەدەستی خۆیان مەری پوچەڵیان لە ناسنامەی خۆیاندا .. دیڤید کامیڕۆن بەجۆرێ نیگەرانیەکی گەمزانە کە لەناو ئەوجەماعەتە دەبیندرێت وتی:کە برکسیت بەرەنجامی پۆپۆلیزم بو. نیک کلیک شەریکی ئەو لەحکومەتی(٢٠١٠-٢٠١٥) هاو دیدی ئەوبو، هیچ یەکێکیان گریمانی ئەوەی نەکرد ،کە کاردانەوەی پۆپۆلیستی ،کاردانەوە بو بەرامبەر سیاسەتەکانی خۆیان .

لەبەر هەمان هۆکارە،کە تیۆری پیلانگێڕی بۆ لیبڕاڵەکان سەرنج ڕاکێشە، تیۆری پیلانگێڕی ئەوان لە بەرپرسیارێتی ئەو کێشانەی دروستبوون ڕزگاردەکات.

یەک دەیە سیاسەتی ریازەتی، بەپشتیوانی تەواوی لیبراڵەکان، بوەهۆی دابەزینی ئاستی خزمەت گوزاری گشتی و ژێرخانەکان .کە زیانی

لە بەشێکی سەرەکی کۆمەڵگەی بەریتانیادا. هەروەها لیبراڵەکان لە هەموو باڵەکان بڕوپەیدەری کۆچ بوون، لە ئاستێکی بەرزدا، هەرکەسێکیش بیگوتبایە ئەم پەسەیە زیانی هەیە بە تایبەت بە کرێکارانی فەقیر، ئەوا یەکسەر سەرزەنشت دەکران و تۆمەتی نەژادپەرستییان پێوەدەلکا. گەورەبوونی حیزبی استقلالی بەریتانیاو پاشان حیزبی برکزیت ئەنجامی چاوەڕوانکراوی ئەو مەسەلەیە بوو. پۆپۆلیزم دروستکراو و پێکهاتەی ئەو گروپە سیاسیە لیبراڵانەیە، کە کەمتەرخەمی و فەشەلی خۆیان دەخەنەگەردنی حەماقەتی دەنگدەران . ئەگەر بە پێی پروپاگەندەی پەتین ئایدیای لیبراڵەی مردوە، ئەوە تەنیا بەهەی لیبراڵەکانەوە بو کە لە پێگەی بەردەستە بە فیکرەکانی ئەودابون. بە دەنیایەوە لیبراڵەکان هەربیرەکەیەک ئێتدەکەنەوە کە بانگەشەی ئەوەبکات خۆیان بونە هەی شکستەکانی خۆیان. بە خەیاڵی خۆیان ئەگەر کەموکوڕیەکیان هەبێت، ئەوەیە بە ئەندازەی پێویست لیبراڵ نەبوون. بەدیدی ئەوان ئەوشتەی ناکامی لیبراڵیزم چارەسەردەکات لیبراڵیزمی زیاترە، یان زیاتر لیبراڵبوونە. ئەگەر بیانەوێت پەڕچەوانەی ئەوە ببیستن، دەبێت قبوڵیبکەن کە دیدی سیاسیان لەبنج و بنەوانەوە خۆوشدارو خراپ بووە. مەگەردەکرێت ژیرترین نوخبەی حاکم لە تەواوی مێژوودا "ئەوە وەسفەکە کە لیبراڵەکان هەیانە سەبارەت بەخۆیان"دنیای دەوروبەریان درک نەکەن؟لیبراڵەکان بە هەمان شێوەی وڵات پەرستان کە بونە ئامانجی لیبراڵەکان بەو باوەڕەی دەنەوایی خۆیاندەکەن کە هێزی دەرەکی بونە هەی وەرانکردنی وڵاتەکانیان.

هاودەمانی زەمانی" لیونز "باوەڕیان وابو هەرچی و پەرچی وخراپەکارانی دژە سەقیەت بون، کە دەستکەوتە بەرچاوەکانی سەقیەتیان لەناودەبرد. بەهەمان شێوە لیبراڵەکانی ئەمڕۆ ئارەزودەکەن وابیربکەنەوە کە هێزە دەرەکیە موداخەلەکەرەکان و کەسانێکی لوتبەرزی وەک "استیون بنون "ڕاوێژکاری پەشوی ترەمپ" لە ڕۆوتی پێشکەوتنی خۆرئاوادا بونە بەربەست. ئەوان چاودەنوقێنن، لە بەرامبەر کێشە قوڵەکانی سەرمایەداری بازاڕ سەنتەر، و ناڕازیەتی خەڵک بە نەتیجەی ساختەچێتی و فەوفەڕ دەزانن.

نەک پەیامی چاوەڕوانکراوی سیستەمێکی ئابوری بەکەڵک

ئەستاکە بەشێکی زۆری خەڵک گومان لە نوخبەی لیبراڵدەکەن ، خودی لیبراڵەکان دیسان عەودالی بیرکردنەوەن لە پیلانێکی تێش. ئەمە گێشتوینە سەردەمێکی نوێی بیرکردنەوەی تیۆری پیلانگێڕی. زهنییەتی بەدبین تەنها بەکاری سیاسیی سنوردارنیە، جوڵانەوەی دژە ڤاکسین، نکۆڵیکردانی گۆڕانی کەش وهەوا ، نکۆڵیکردنی نەزەریە زانستیە بناغەدارو مەحکەمەکان بە فریودانی گروپێکی خاوەن بەرژەوەندی

ف□باز دەزانن. لەو جێگایەی کە پیلانگێڕیەک لەئارادانییە بیریان بۆ پیلانگێڕی دەچێت. ئەوەی کە سیاسەتمەدارانی بەرجەستە و هێزەکانی پۆلیس پڕوپاگەندەیەکی خەیاڵی، بونی حەڵقەیەک لە سەرتڵانی بەچەباز لە “ویست منستر”بە بڕوا پێکراو دانا ، ڕوداوێکی واتادار و موهیمی دەرخست ئەو ئیتیهامکردنە نەک ژیانی کەسانێکی وێرانکرد کە بەهەڵە تۆمەتبارکرابون ،بەڵکو لە بڵاوبونەوەی زیهنیەتێک دەدوێت کە وەک ڕۆژانی سەدەکانی ناوەڕاست بەدوای دۆزینەوە و گرتنی ساحیرەکان دەگەڕان.

.ئەوئەکادیمیانەی کە لەهێڵی فیکری زۆرینە لادەدەن،بۆنمونە لەبوارەکانی جنسیەت و نەژاد و ئیمپریالیزم ،یەکسەر بە تۆمەتی ئەوەی دژی ئازادی دەربڕین سەرزەنشت دەکرێن ،ئەزیەت وئازاردەدرێن. بەڵام لە ڕوانگەیەکی گشتگیرترەوە ئەو ئەزیەت وئازارداندن□، و□ک ه□و□ک□ بۆ ریشەکێشکردنی شەڕی: ئاگایی، بێداربونەوەو، نەفرەتی ئەو تاوانانە لەپانتایی ئەندێشە ،کە گوماندەکرێت ببنە هۆی پێکهاتنی دامەزراوەی سەرکوتکەر. بەشێکی ئەو گالتە جاڕیە ئەوەیە کە بەزۆری لیب□را□□ توندڕەوەکان ڕێبەرایەتی ئەو جۆرە لە پشکنینی بیروباوەڕە دەکەن.

سەختە بتوانین پێشبینی کۆتایهاتنی ئەو قۆناغ□ بکەین. بەدبینی و خانەگومانی و پەشێوی دەرونی ئەوانە نییە کە ئەقڵیان لەدەستداوە؛ بەڵکو ئەوبارودۆخە زیهنیە یەخەی ئەوانەیگرتوە کە جگەلە ئەقڵ هیچیان بۆنەماوەتەوە. زۆرجار خانەگومانی “س□ظن” ناڕەزایەتیە بەرامبەر بە بێ ئەهمیەتی خود،ئەگەر هەستبکەیت ئازارو ئەزیەت ئەدرێیت،باشترەلەوەی کە هەست بکەی نادیدەت دەگرن .خانەگومانی یەکێکە لەمیکانیزمەکانی بەرگری دەرونی ، زیهنیەت کڵۆڵیمان نیشاندەدات ،کە وادەکات خەیاڵاتی خواروخێچی خۆ بدەینە پاڵ دونیایەکی شاراوە کە نهێنیەکانی نازاندرێن.لەکاتی گۆڕانکاریە سیاسیە گەورەکاندا گومانی بەدبینانە دەتوانێت بگۆڕێت بۆ نەخۆشی درم .باشترین ڕاستی ئەوەش، پەرەسەندنی ئەدەبیاتی پڕۆتۆکۆڵەکانە لای یەکێ لە حیزبە مێژویەکانی بریتانیا.لەوانەیە بکرێت بڵێین کە “پڕۆژەی کوربین”ئێستا شکستی هێناوە، بەڵام ئەو حەقیقەتەی کە ئەو لە پێگەی هەڵکشان بەرەو بڵندترین لوتکەی سیاسی حزبی کرێکاران بو.نیشانەی ئەوەیەکە کۆمەڵگەی لیب□را□ دەتوانێت بە چ گوڕێک لە مەیدانی کاری سیاسی پشتئەستووربە نەفرەت و تەوەهوم هەرەس بێنێت.

مەترسی ڕاستی□قینە ئەوەیە کە تەکنەلۆژیای نوێ دەتوانێت گومانی بەردەوام وەک شێوەیەکی عەقڵانی لەژیاندا دەربخات . ڤیدیۆکانی(دیپ فەیک)کە بەسودوەرگرتن لە هۆشی دەستکرد وێنەگەلی کەسانی واقیعی لە بارودۆخ و جێگەی ساختەدا دروستدەکات .ژینگەی میدیایی

لەوەی کەهەیە خیانەتبارتر دەکات. سود وەرگرتنی بەربڵاو لە تەکنەلۆژیا سنوری نێوان دونیای واقیعی و مەجازی وا ئاڵۆزدەکات کە ئیتر سنورێک لەنێوانیاندا نامێنێت. یەکێکیتر لە پارادۆکسەکانی سەردەمی ئێمە ئەوەیە: پێشکەوتنی خێرا لە زانست وتەکنەلۆژیادابو کە فەرهەنگی پۆست حەقیقەتی هێنایە کایەوە.
ئەگەریش چارەسەرێک هەبێت بۆ ئەو گرفتاریە،لیبڕالەکان لەو بوارەدا بێ توانان.ئەو جەماعەتە کە شوێنپێی پیلانگێڕان لە ئاڵۆزی کۆمەڵگاکەیاندا دەبینن، موبتەلای هەمان نەخۆشین کە لەدژیان دەوروژێندرێت.لیبڕاڵەکان کە ئارەزوناکەن قبوڵی بکەن کە بۆچی پێی پێشکەوتن دەشەلێت، بیر لەخراپترین جۆری سحروجادو دەکەنەوە. ئەو هێزە نادیارانەی کە بێگومانی لیبڕاڵەکان خەریکی پیلانگێڕی و دەسیسەن لە دەوروبەری ئەوان، سەبەری یەکشتن: بەرگری لە بەرامبەر واقیعیەتێک کە لەوجودی خودی ئەولیبڕاڵانەدایە.

ن. جۆن گرەی
و.لەفارسیەوە مەحمود عەبدوڵڵا